

MESTO TORNAĽA

**Pre zasadnutie
Mestského zastupiteľstva
v Tornali dňa 10.12.2015**

K bodu rokovania číslo:16

Názov materiálu:

Stanovisko hlavnej kontrolórky mesta k návrhu rozpočtu mesta na rok 2016 vrátane programového rozpočtu mesta na rok 2016 a k viacročnému rozpočtu vrátane programového rozpočtu na roky 2016-2018

Predkladá: Ing. Erika Györfiová, hlavná kontrolórka mesta

Návrh na uznesenie:

Mestské zastupiteľstvo v Tornali

Berie na vedomie

Stanovisko hlavnej kontrolórky mesta k návrhu rozpočtu mesta na rok 2016 vrátane programového rozpočtu mesta na rok 2016 a k viacročnému rozpočtu vrátane programového rozpočtu na roky 2016-2018

MESTO TORNAĽA - HLAVNÁ KONTROLÓRKA MESTA TORNAĽA

STANOVISKO**hlavnej kontrolórky mesta k návrhu rozpočtu mesta na rok 2016 vrátane programového rozpočtu na rok 2016 a k viacročnému rozpočtu vrátane programového rozpočtu na roky 2016-2018**

V zmysle § 18f ods. 1 písm. c) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov predkladám odborné stanovisko k návrhu rozpočtu mesta na rok 2016 vrátane programového rozpočtu na rok 2016 a k návrhu viacročného rozpočtu vrátane programového rozpočtu na roky 2016-2018.

Stanovisko bolo spracované na základe predloženého návrhu rozpočtu na rok 2016 vrátane programového rozpočtu na rok 2016 a viacročného rozpočtu vrátane programového rozpočtu na roky 2016-2018, ktorý bol vypracovaný v súlade s §9 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách miestnej a územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Pre rok 2016 sa v zmysle predpisov vypracoval programový rozpočet, ktorý je založený na plánovaní úloh a aktivít subjektov samosprávy v nadväznosti na ich priority a rozloženie disponibilných rozpočtových zdrojov do programov s dôrazom na výsledky a efektívnosť vynakladania rozpočtových prostriedkov.

Návrh rozpočtu vrátane finančných operácií bol zostavený ako prebytkový a zároveň napĺňa aj ostatné zákonom stanovené podmienky v súlade s § 10 ods. 7 zákona č. 583/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov.

Príprava rozpočtu plne rešpektuje povinnosť ustanovenú v §9 o viacročnom rozpočte a prechodné ustanovenie uvedené v § 21 ods. 3 zákona č. 583/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov, podľa ktorého sa viacročný rozpočet obce alebo vyššieho územného celku na nasledujúce rozpočtové roky zostavuje od roku 2006, počnúc rokom 2007.

A. VÝCHODISKÁ SPRACOVANIA STANOVISKA

Pri spracovaní stanoviska som vychádzala z posúdenia predloženého návrhu rozpočtu mesta na rok 2016 a viacročného programového rozpočtu mesta na roky 2016 – 2018 z dvoch hľadísk:

1. Zákonnosť predloženého návrhu rozpočtu**1.1. Súlada so všeobecne záväznými predpismi**

Návrh rozpočtu je spracovaný v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi:

- zákon č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v z.n.p.

- zákon č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v z.n.p.
- zákon č.582/2004 Z.z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálny odpad a drobné stavebné odpady v z.n.p.
- zákon č. 564/2004 Z.z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v z.n.p.
- zákon č. 597/2003 Z.z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v z.n..p.
- zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov,
- nariadenie vlády č. 668/2004 Z.z. o rozdeľovaní a poukazovaní výnosu dane z príjmov územnej samosprávy

1.2. Súlad so všeobecne záväznými nariadeniami Mesta Tornaľa

Návrh rozpočtu je spracovaný v súlade so všeobecne záväznými nariadeniami mesta:

- VZN č. 3/2014 o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady
- VZN č. 10/2015 o prenájme nebytových priestorov v meste Tornaľa
- VZN č. 1/2012 Zásady rozpočtového hospodárenia mesta Tornaľa
- VZN č. 2/2012 o štipendijnom fonde mesta Tornaľa
- VZN č. 6/2015 o poskytovaní dotácií z rozpočtu mesta Tornaľa
- VZN č.10/2011 o podmienkach poskytovania fin.prostriedkov na zabezpečenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately
- VZN č. 2/2008 o poplatkoch v školstve
- VZN č. 5/2005 o podmienkach pridelenia jednorázovej dávky v hmotnej núdzi
- VZN č. 4/2009 o určení výšky dotácie na prevádzku a mzdy na žiaka základnej umeleckej školy, dieťa materskej školy a školských zariadení so sídlom na území mesta Tornaľa

1.3 Dodržanie informačnej povinnosti zo strany Mesta Tornaľa

Návrh rozpočtu bol zverejnený na úradnej tabuli mesta dňa **25.11.2015** v zákonom stanovenej lehote (najmenej 15 dní pred jeho schválením) v súlade s § 9 ods. 2 zákona č. 369/1990 Zb.o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov.

(Pozn.. Podľa Č. 9 Zverejňovanie údajov zákona č. 493/2011 Z.z. o rozpočtovej zodpovednosti subjekty verejnej správy sú povinné zverejňovať údaje o rozpočte podľa odseku 1 do 30 dní po schválení ich rozpočtu a do 60 dní po skončení rozpočtového roka)

2. **Metodická správnosť predloženého návrhu rozpočtu**

- návrh rozpočtu bol spracovaný podľa rozpočtovej klasifikácie v súlade s Opatrením MF SR č. MF/010175/2004-42, ktorým sa ustanovuje druhová klasifikácia, organizačná klasifikácia a ekonomická klasifikácia rozpočtovej klasifikácie v znení neskorších opatrení, ktorá je záväzná pri zostavovaní rozpočtov územnej samosprávy (

zverejneným vo Finančnom spravodajcovi č. 14/2004 v znení neskorších opatrení), pričom rozpočtová klasifikácia je záväzná aj pri zostavovaní rozpočtov obcí,

- návrh rozpočtu bol spracovaný v súlade s Príručkou na zostavenie návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2016 až 2018 č.MF/008154/2015-411 (zverejnenej vo Finančnom spravodajcovi č. 4/2015).
- funkčná klasifikácia sa použije v zmysle Vyhlášky Štatistického úradu Slovenskej republiky č. 257/2014 Z.z.. ktorou sa vydáva štatistická klasifikácia výdavkov verejnej správy (SK COGOG).

B: VÝCHODISKÁ TVORBY ROZPOČTU

Návrh rozpočtu vychádza zo schválených východísk rozpočtu verejnej správy na roky 2016 až 2018, z vyššie menovaných predpisov pre spracovanie rozpočtov samospráv. Východiskovými podkladmi pre tvorbu rozpočtu mesta na roky 2016-2018 bolo zohľadnenie platných zmluvných vzťahov, platných VZN, zohľadnenie zvýšenia platových taríf a stupníc, platnej organizačnej štruktúry MsÚ, štruktúry mesta, odhadu skutočného plnenia rozpočtu za rok 2015 resp. samotného vývoja hospodárenia mesta v roku 2015.

C. TVORBA NÁVRHU ROZPOČTU

Návrh rozpočtu je spracovaný podľa § 9 ods.1 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v z.n.p. na:

- a) rozpočet na príslušný rozpočtový rok – rok 2016
- b) rozpočet na rok nasledujúci po príslušnom rozpočtovom roku - rok 2017
- c) rozpočet na rok nasledujúci po roku, na ktorý sa zostavuje rozpočet podľa písmena b) – rok 2018.

Podľa § 9 ods. 2 zákona č. 583/2004 Z.z. v z.n.p. súčasťou návrhu viacročného rozpočtu sú aj údaje podľa osobitného predpisu (zákon č. 493/2011 Z.z. o rozpočtovej zodpovednosti, kde podľa Čl. 9 ods. 1 subjekty verejnej správy sú povinné zostavovať svoj rozpočet najmenej na tri rozpočtové roky, pričom súčasťou návrhu rozpočtu je aj schválený rozpočet na bežný rozpočtový rok, údaje o očakávanej skutočnosti bežného rozpočtového roka a údaje o skutočnom plnení rozpočtu za predchádzajúce dva rozpočtové roky.

Viacročný rozpočet je strednodobý ekonomický nástroj finančnej politiky mesta, v ktorom sú v rámci pôsobnosti vyjadrené zámery rozvoja územia a potrieb obyvateľov vrátane programov mesta najmenej na 3 rozpočtové roky.

Viacročný rozpočet na roky 2016 – 2018 je zostavený v rovnakom členení, v akom sa zostavuje rozpočet mesta na príslušný rozpočtový rok.

V súlade s Príručkou na zostavenie návrhu rozpočtu na roky 2016 až 2018 č. MF/008154/2015-411 **záväzným rozpočtom je rozpočet na príslušný rozpočtový rok, teda na rok 2016**, pričom rozpočet na nasledujúce dva rozpočtové roky, t.j. na roky 2015 a 2016, je orientačný a bude sa upresňovať v ďalšom rozpočtovom roku.

Príjmy a výdavky rozpočtov **na roky 2017-2018** v zmysle § 9 ods.4 zákona č. 583/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov **teda nie sú záväzné**.

Navrhovaný viacročný rozpočet na roky 2016-2018 sa v súlade s § 10 ods. 3 až 7 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy vnútorne člení na:

- a) bežný rozpočet, t.j. bežné príjmy a bežné výdavky,
- b) kapitálový rozpočet, t.j. kapitálové príjmy a kapitálové výdavky
- c) finančné operácie

Vo viacročnom rozpočte na roky 2016 – 2018 sú vyjadrené finančné vzťahy k štátnemu rozpočtu v rámci financovania prenesených kompetencií štátu, finančné vzťahy k štátnym fondom a fondom EÚ, k zriadeným právnickým osobám a fyzickým osobám – podnikateľom a právnickým osobám, ktorým sa poskytujú prostriedky z rozpočtu, ako aj k rozpočtom iných obcí a k rozpočtu vyššieho územného celku.

Súčasťou viacročného rozpočtu sú podľa § 9 ods. 2 zákona č. 583/2004 Z.z. aj údaje podľa osobitného predpisu (Čl. 9 ods. 1 ústavného zákona č. 493/2011 Z.z. o rozpočtovej zodpovednosti), čo je v zhode s § 4 ods. 6 zákona č.523/2004 Z.z..

V súlade s § 4 ods. 6 zákona č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov súčasťou rozpočtu je aj schválený rozpočet verejnej správy na bežný rozpočtový rok, údaje o očakávanej skutočnosti bežného rozpočtového roka a údaje o skutočnom plnení rozpočtu verejnej správy za predchádzajúce dva rozpočtové roky.

D. ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA NÁVRHU ROZPOČTU

Na schválenie mestskému zastupiteľstvu je predložený návrh rozpočtu mesta na rok 2016 formou viacročného rozpočtu na roky 2016 až 2018 a návrh viacročného programového rozpočtu mesta na roky 2016 – 2018, ktorý obsahuje východiská tvorby rozpočtu, predpokladaný vývoj príjmovej a výdavkovej časti bežného a kapitálového rozpočtu v predložených kvantitatívnych ukazovateľoch podľa programovej štruktúry rozpočtu. Obsahuje jednotlivé programy a podprogramy s ich príslušnými zámernami a cieľmi.

Návrh celkového rozpočtu mesta vrátane finančných operácií na rok 2016 sa predkladá ako prebytkový a rovnako aj návrh na roky 2017 – 2018.

V nasledujúcich tabuľkách je uvedená sumarizácia návrhu rozpočtu na roky 2016-2018:

Rozpočet celkom

€

Rozpočtové roky	2016	2017	2018
Príjmy celkom	6 951 480	7 144 450	6 752 700
Výdavky celkom	6 938 480	7 022 000	6 613 560
Hospodárenie mesta: +prebytok, -schodok	+ 13 000	+ 122 450	+ 139 140

Bežný rozpočet

€

Rozpočtové roky	2016	2017	2018
Príjmy celkom	6 065 880	6 209 950	6 380 200
Výdavky celkom	5 787 580	5 972 100	6 064 860
Hospodárenie mesta: +prebytok, -schodok	+ 278 300	+ 237 850	+ 315 340

Kapitálový rozpočet

€

Rozpočtové roky	2016	2017	2018
Príjmy celkom	875 600	934 500	372 500
Výdavky celkom	993 500	892 000	395 000
Hospodárenie mesta: +prebytok, -schodok	- 117 900	+ 42 500	- 22 500

Finančné operácie

€

Rozpočtové roky	2016	2017	2018
Príjmy celkom	10 000	0	0
Výdavky celkom	157400	157 900	153 700
Hospodárenie mesta: +prebytok, -schodok	- 147 400	- 157 900	- 153 700

Návrh rozpočtu mesta **vrátane finančných operácií a aj bez finančných operácií** na rok 2016 je zostavený **ako prebytkový**, z toho bežný rozpočet je zostavený ako prebytkový a kapitálový rozpočet je zostavený ako schodkový. Finančné operácie sú rozpočtované ako schodkové. Schodok kapitálového rozpočtu a schodok finančných operácií je na základe predloženého návrhu krytý prebytkom bežného rozpočtu.

Príjmová časť**1. Vývoj príjmovej časti rozpočtu za roky 2005 – 2018**

(Údaje v tabuľkách za roky 2005 – 2008 sú prepočítané z Sk na €)

€

Rok	Rozpočet príjmov celkom	Skutočnosť plnenia príjmov celkom	% plnenia
2005	3 313 216	3 542 057	106,91
2006	3 651 596	4 057 724	111,12
2007	6 320 155	4 681 770	74,08
2008	4 961 495	5 903 983	119,00
2009	7 995 181	7 842 361	98,09
2010	13 905 494	9 951 130	71,56
2011	9 599 580	7 206 077	75,07
2012	7 060 578	6 251 702	88,54
2013	12 152 306	6 156 797	50,66
2014	6 597 371	6 262 698	94,93
2015	6 797 374	7 265 152 (odhad)	106,88
2016	6 951 480		
2017	7 144 450		
2018	6 752 700		

Z prehľadu rozpočtovaných príjmov vrátane príjmových finančných operácií je zrejmé, že výška skutočných celkových príjmov v roku 2015 (odhadovaných) je vyššia až o viac **ako 1 mil. eur** oproti skutočnosti v roku 2014, čo je mimoriadne pozitívne z dôvodu, že ťažiskom pre tento rastový trend sú bežné príjmy. Zároveň musím aj upozorniť na fakt, že veľká časť týchto príjmov je viazaná jednorazovo k roku 2015 (vopred prijaté nájomné, dotácie na opravu škôl), s čím v budúcnosti nie je možné počítať.

Na rok 2016 je rozpočtovaná **výška celkových príjmov** nižšia o 313 672 € oproti odhadovanej skutočnosti v roku 2015, pričom v tomto smere sa samozrejme automaticky prejavuje jednorazový charakter niektorých príjmov z roku 2015. **Pozitívne je, že samotný trend nárastu celkových príjmov v porovnaní s rokom 2014 zostáva napriek predpokladanému zníženiu v roku 2015 zachovaný. Tento nárast oproti roku 2014 je v hodnotovom vyjadrení 154 tis. eur.**

1.1.Vývoj bežných príjmov za roky 2005 – 2018

(Údaje v tabuľkách za roky 2005 – 2008 sú prepočítané z Sk na €)

€

Rok	Rozpočet príjmov celkom	Skutočnosť plnenia príjmov celkom	% plnenia
2005	3 065 923	3 387 705	110,50
2006	3 414 094	3 703 478	108,48
2007	3 807 907	3 927 006	103,13
2008	4 268 937	4 575 056	107,17
2009	4 247 023	4 393 937	103,46
2010	4 685 764	4 293 131	91,62
2011	4 998 846	4 707 880	94,18
2012	5 034 824	4 833 626	96,00
2013	5 393 004	5 257 975	97,50
2014	5 652 185	5 454 013	96,49
2015	6 325 881	6 358 922 (odhad)	100,52
2016	6 065 880		
2017	6 209 950		
2018	6 380 200		

Čo sa týka bežných príjmov, na rok 2016 je výška prognózovaných príjmov nižšia o približne 300 tis. eur, čo samozrejme súvisí s jednorazovým charakterom časti príjmov v roku 2015. Je však dôležité, že pri prognóze na roky 2017 a 2018 je postupnosť zvyšovania bežných príjmov nad'alej zachovaná. Odhadovaný nárast bežných príjmov o cca 900 tis. eur oproti roku 2014 je mimoriadne pozitívnou informáciou. Prognózovaný mierny nárast bežných príjmov v roku 2017 a 2018 je znakom opatrnosti, aj realnosti.

Optimistické v rozpočte je, že sa uvažuje s nárastom bežných príjmov v roku 2017 oproti roku 2016 o cca 140 tis. eur a v roku 2018 oproti roku 2017 o cca 170 tis. eur., pričom možnosti samotnej samosprávy sú už v tomto smere veľmi obmedzené. Otázkou budúcnosti však zostáva, či je táto výška dostatočná na zabezpečenie primeraného rozvoja pri každoročnom náraste bežných výdavkov.

Z môjho pohľadu je tento rozpočet bežných príjmov realistický, sleduje potvrdený vývoj, vychádza z našich aktuálnych možností, rešpektuje overené a zaužívané zásady

a postupy. Zásada opatrnosti a obozretnosti, ktorá je zrejmá z rozpočtu bežných príjmov, je naďalej veľmi opodstatnená hlavne vo väzbe na prípadné riziko neplnenia príjmov (napr. z podielových daní, nedofinancovanie niektorých kompetencií samosprávy zo strany štátu), čo predstavuje aj určité mierne riziko z pohľadu naplnenia bežných príjmov.

1.1.1 Vývoj daňových príjmov za roky 2005-2018

€

Rok	Rozpočet daň. príjmov	Skutočnosť plnenia daň.príjmov	% plnenia
2005	1 484 829	1 603 731	108,01
2006	1 742 016	1 782 347	102,32
2007	1 725 285	1 795 027	104,04
2008	1 888 733	2 214 067	117,22
2009	2 110 495	2 119 794	100,44
2010	2 026 467	1 896 195	93,57
2011	2 189 146	2 088 713	95,41
2012	2 146 621	2 023 826	94,28
2013	2 123 811	2 105 135	99,12
2014	2 217 628	2 223 710	100,27
2015	2 377 034	2 411 184 (odhad)	101,44
2016	2 535 000		
2017	2 635 000		
2018	2 735 000		

Prehľad vývoja podielových daní:

€

Rok	Rozpočet podiel.daní	Skutočnosť plnenia podiel.daní	% plnenia
2005	1 325 499	1 426 907	107,65
2006	1 586 669	1 607 282	101,30
2007	1 563 964	1 579 898	101,02
2008	1 669 654	1 952 566	116,94
2009	1 774 440	1 833 716	103,34
2010	1 684 574	1 599 169	94,93
2011	1 763 651	1 694 809	96,10
2012	1 759 880	1 669 668	94,87
2013	1 757 599	1 717 224	97,70
2014	1 805 568	1 810 832	100,29
2015	1 977 974	1 990 000 (odhad)	100,61
2016	2 100 000		
2017	2 200 000		
2018	2 300 000		

K vývoju podielových daní by som uviedla, že samotný trend nárastu výšky podielových daní v celoslovenskom meradle je v našom meste minimálny, nakoľko ho nepriaznivo ovplyvňuje **klesajúci trend počtu obyvateľov mesta**. Pre porovnanie uvádzam nasledujúce údaje:

Počet obyvateľov k 31.12.2009	7812
k 31.12.2010	7726
k 31.12.2011	7620
k 31.12.2012	7441
k 31.12.2013	7394
k 31.12.2014	7329
k 31.10.2015	7277

Pokles obyvateľov počas necelých 6 rokov o 535 obyvateľov (6,85 %) od roku 2009 sa evidentne prejavuje v podielových daniach. Dávam to do pozornosti už opakovane z dôvodu, že v prípade, ak by sa v celoštátnom meradle podielové dane v percentuálnom vyjadrení nezvyšovali, v našom meste by dokonca mohlo dochádzať z tohto titulu k znižovaniu podielových daní. Mnohé úlohy a služby musia byť v meste zabezpečené bez ohľadu na výšku podielových daní a bez ohľadu na počet obyvateľov. Práve z tohto pohľadu výhľad zvyšovania podielových daní v ročnom ponímaní o cca 100 tis. eur, je pri zohľadnení faktorov, ktoré majú vplyv na ich výšku, ťažko posúditel'ny.

Na rok 2015 tento výnos dane z príjmov fyzických osôb pre samosprávy podľa zákona č. 564/2004 Z.z. predstavoval 68,5 % (v roku 2014 to bolo 65,4 %, návrh na rok 2016 je 70 %).

Faktom zostáva, že v meste nie je skutočne citeľný a evidentný prospech z pozitívneho trendu zvyšovania podielových daní zo strany štátu tak, ako je to v iných mestách, a to práve z dôvodu neustáleho poklesu počtu obyvateľov v našom meste.

Už som to pripomínala aj v predchádzajúcom období, že s vyššie uvedenou skutočnosťou je nevyhnutné počítať z pohľadu „Vis maior“ a uvažovať s týmto faktom hlavne vo výhľadových a koncepčných materiáloch mesta, ktoré majú dopad na rozpočet.

Čo sa týka samotného **nepriaznivého trendu znižovania počtu obyvateľov mesta**, tento stav je **skutočne alarmujúci, nakoľko v priebehu šiestich rokov zníženie o takmer sedem percent je veľmi vysoké. Musím žiaľ uviesť, že v budúcnosti bude práve z dôvodu klesania počtu obyvateľov (vplyv na výšku podielových daní) možno čím ďalej ťažšie zostaviť rozpočet príjmov tak, aby boli pokryté všetky výdavky, ktoré majú tiež rastúcu tendenciu. Považujem za svoju povinnosť upozorniť na tieto skutočnosti.**

Prehľad vývoja príjmov z dane z nehnuteľností

€

Rok	Rozpočet dane z nehnuteľ.	Skutočnosť plnenia dane z nehnuteľ.	% plnenia
2005	92 943	92 013	99,0
2006	88 960	100 445	112,91
2007	94 934	126 103	132,83
2008	106 221	132 377	124,62
2009	145 000	150 278	103,64
2010	158 785	143 528	90,39
2011	184 330	164 385	89,18
2012	165 000	154 410	93,58
2013	201 412	196 618	97,62
2014	220 000	238 106	108,23
2015	220 000	240 000 (odhad)	109,09
2016	253 000		
2017	253 000		
2018	253 000		

Nárast dane z nehnuteľnosti na základe odhadovanej skutočnosti v roku 2015 oproti roku 2014 je takmer minimálny. Prognózovaný nárast dane z nehnuteľností v roku 2016 o 13 tis. eur (čo súvisí s aktualizáciou VZN o miestnych daniach a poplatkoch) z môjho pohľadu nie je dostatočný, nakoľko nedoplatky na dani z nehnuteľnosti k 31.10.2015 predstavujú 48 tis. eur, čo by pri vymožení ďalšej čiastky zo starých nedoplatkov mohlo predstavovať určitú rezervu príjmov v rozpočte. (pre porovnanie, výška nedoplatkov k 31.10.2014 bola 66 tis. eur. **Znižovanie týchto nedoplatkov je veľmi pozitívne a je to evidentne dôsledok efektívnej správy daní.**

Nad'alej odporúčam vyvíjať maximálne úsilie s cieľom vymożenia čo najvyššej čiastky z balíka tzv. starých nedoplatkov a efektívnou správou tejto dane predchádzať nárastu tzv. nových nedoplatkov z predpisov resp. vyrubenia v roku 2016.

Prehľad vývoja príjmov za komunálny odpad a drobný stavebný odpad

€

Rok	Rozpočet komun.odpad	Skutočnosť plnenia komun.odpad	% plnenia
2005	66 387	57 857	87,15
2006	66 387	50 886	76,65
2007	66 387	67 716	102,0
2008	79 665	99 648	125,08
2009	161 416	123 209	76,33
2010	171 672	135 370	78,85
2011	180 365	171 087	94,86
2012	172 000	164 900	95,87
2013	140 000	165 031	117,88
2014	165 000	149 515	90,62
2015	155 000	155 000 (odhad)	100,00
2016	160 000		
2017	160 000		
2018	160 000		

Zo samotného vývoja skutočného plnenia je zrejmé, že táto výška kolíše. Z prehľadu zostavenia rozpočtu poplatku za komunálny odpad a drobný stavebný odpad na rok 2016 je zrejmé, že výška poplatku sa rozpočtuje na rok 2016 len s miernym nárastom oproti roku 2015 (nárast sa odhaduje rovnako ako vlni na 5 tis. €). Je dôležité, že skutočná výška tohto poplatku za rok 2015 sa odhaduje vyššia, ako v roku 2014, aj keď len mierne, cca o 5 tis. eur. Čo sa týka nedoplatkov na týchto poplatkoch tak tieto k 31.10.2015 predstavujú sumu 220 tis. eur, čo je v porovnaní so stavom k 31.10.2014 vo výške 242 tis. eur nižšie o 22 tis. eur. Tento **pokles výšky nedoplatkov hodnotím mimoriadne pozitívne**, avšak celkovo hodnotím tieto poplatky v rámci zákona o miestnych daniach a poplatkoch **ako najproblematickejšiu**.

Je to aj z dôvodu, že medzi počtom obyvateľov a vyrubenými poplatkami za komunálny odpad je priamo úmerný vzťah, stagnácia príjmu z tohto poplatku je logickým vyústením znižovania počtu obyvateľov (počet obyvateľov k 31.12.2009 bol 7812, počet obyvateľov k 31.10.2015 bol už len 7277, pokles o 535). Logika nám hovorí, že ak sme znížili nedoplatky o 22 tis. eur, tak výška inkasovaných tzv. nových príjmov v roku 2015 je zároveň nižšia, ako v roku 2014 (155 tis. – 22 tis. = 133 tis.). **Pri týchto poplatkoch zvýšenie výberu nevidím vôbec reálne a preto nie je možné pri nich uvažovať o žiadnej rozpočtovej rezerve, naopak, mierne rizikové vidím ešte aj naplnenie týchto rozpočtovaných príjmov v roku 2016 (znižovanie počtu obyvateľstva, zloženie**

obyvateľstva, zlá finančná situácia časti obyvateľstva). Pritom však z pohľadu participácie na príjmoch rozpočtu ide o nosné príjmy bežného rozpočtu.

Prehľad vývoja príjmov z dane za psa

€

Rok	Rozpočet dane za psa	Skutočnosť plnenia dane za psa	% plnenia
2005	1 328	1 022	76,96
2006	996	1 593	160,00
2007	1 560	1 677	107,50
2008	3 651	3 637	99,62
2009	3 720	3 490	93,82
2010	4 016	3 424	85,26
2011	4 150	3 886	93,64
2012	6 000	6 824	113,73
2013	9 000	7 805	86,72
2014	7 500	7 944	105,92
2015	7 500	7 500 (odhad)	100,00
2016	7 900		
2017	7 900		
2018	7 900		

V súvislosti s daňou za psa z prehľadu je zrejмый mimoriadne pozitívny trend nárastu týchto príjmov v období rokov 2008 až 2014, pričom evidentný nárast sa prejavil už v roku 2012. Nižší odhadovaný výber tejto dane na rok 2015 približne o 450 eur oproti roku 2014 je ešte možné zvýšiť aj vymožením nedoplatku, nakoľko nedoplatok na tejto dani k 31.10.2015 predstavuje sumu 2 385 € (k 31.10.2014 to bolo 2 410 €). Na rok 2016 sa rozpočtuje suma vo výške 7 900 eur, čo je zvýšenie o 400 eur a hodnotím to ako optimistickú prognózu. Pri tejto dani nie je vytvorený priestor na tvorbu rezervy z pohľadu naplňania rozpočtu daňových príjmov, pretože nejde o nosnú daň z hľadiska participácii na rozpočte bežných príjmov.

1.1.2 Vývoj nedaňových príjmov

€

Rok	Rozpočet nedaň.príjmov	Skutočnosť plnenia nedaň.príjmov	% plnenia
2005	272 854	280 654	102,86
2006	279 326	288 919	103,43
2007	514 904	241 585	41,67
2008	359 191	422 293	117,57
2009	286 837	205 403	71,61
2010	265 314	194 243	73,21
2011	338 090	248 312	73,45
2012	384 535	394 002	102,46
2013	487 680	492 269	100,94
2014	480 060	427 962	89,15
2015	826 056	817 426 (odhad)	98,96
2016	543 900		
2017	546 800		
2018	554 200		

Čo sa týka nedaňových príjmov odhad na rok 2015 je mimoriadne pozitívny, ktorý z pohľadu 10 ročného hodnotenia najúspešnejší. Samozrejme musíme poukázať na fakt, že tento cca 100 percentný nárast oproti roku 2014 je charakterizovaný jednoročnou determináciou. Na rok 2016 je rozpočet stanovený oproti skutočnosti roku 2014 (zámerne neporovnávam rok 2015) vyšší o 116 tis. eur, čo hodnotím ako optimistický odhad. Mimoriadne významný nárast v rozpočtovaných príjmoch je prognózovaný pri poplatkoch za uloženie odpadu, kde tento nárast predstavuje cca 100 % (na rok 2015 odhadovaná skutočnosť 53 tis., prognóza na rok 2016 je 100 tis.). Je zrejme, že po zmenách vo vlastníctve resp. aj v prevádzkovateľovi sa uvažuje o efektívnejšom využívaní kapacity skládky odpadu v meste. Tento príjem vo výške 100 tis. eur považujem v roku 2016 za nosný príjem z pohľadu participácie na rozpočte a aj z pohľadu, že v predchádzajúcich rokoch tento vývoj bol pre rozpočet mesta negatívny. V rámci týchto nedaňových príjmov chcem upozorniť na skutočnosť, že výška očakávaných príjmov v prenajatých bytov predstavuje v roku 2015 sumu 50 tis. €, avšak na rok 2016 sa táto výška odhaduje len na 45 tis. €. Z dôvodu, že **výška nedoplatkov na nájomnom k 31.10.2015 predstavuje sumu 106 tis. € čo hodnotím veľmi negatívne, odporúčam venovať sa tejto oblasti vysoko intenzívne s cieľom zabezpečenia hospodárnosti pri nakladaní s majetkom mesta.**

Vývoj kapitálových príjmov:

€			
Rok	Rozpočet kapitál.príjmov	Skutočnosť plnenia kapitál.príjmov	% plnenia
2005	311 525	178 525	57,31
2006	187 313	189 550	101,19
2007	713 669	207 528	29,08
2008	531 103	731 436	137,72
2009	3 704 581	3 448 424	93,09
2010	9 216 138	5 657 999	61,39
2011	3 895 769	1 755 282	45,06
2012	1 699 332	1 091 695	64,25
2013	6 038 307	674 421	11,17
2014	640 170	503 669	78,68
2015	299 000	733 737	245,40
2016	875 600		
2017	934 500		
2018	372 500		

Z vyššie uvedeného prehľadu plnenia kapitálových príjmov je evidentné, že vývoj má už od roku 2011 klesajúci trend, avšak odhad skutočnosti na rok 2015 predstavuje nárast o 230 tis. €, čo samozrejme **hodnotím veľmi pozitívne**, hlavne čo sa týka percentuálneho plnenia. Na jednej strane z pohľadu aktív majetku je zrejme, že bol znížený predaj majetku mesta v hodnotovom vyjadrení, avšak na druhej strane bol znížený aj príjem z externých zdrojov na základe investičných projektov. Tieto príjmy je možné hodnotiť z dvoch pohľadov, a to v prvom rade z pohľadu počtu podaných projektov a súčasne z pohľadu počtu úspešných projektov, kde je možnosť získať kapitálové príjmy pri zohľadnení možnosti spolufinancovania (priamy pozitívny dôsledok aj z pohľadu zvyšovania aktív mesta). V druhom rade je to možné hodnotiť z pohľadu predaja vlastného majetku mesta (kapitálové príjmy), čo je vo väzbe na bežné príjmy negatívny jav, a to hlavne pri predaji takého

majetku, ktorý môže prinášať pravidelné bežné príjmy s dlhodobým výhľadom. Z aktív majetku je zrejmé, že mesto disponuje takýmto majetkom už len v minimálnom rozsahu, nakoľko väčšina takéhoto majetku bola predaná už v predchádzajúcich rokoch.

Z uvedeného dôvodu naďalej **odporúčam zamerať sa v oblasti kapitálových príjmov práve na využívanie externých zdrojov a hľadať spôsoby prezentovania úspešných projektov.**

Výdavková časť

2. Vývoj výdavkovej časti rozpočtu za roky 2005 – 2018 (€)

Údaje v tabuľkách za roky 2005 – 2008 sú prepočítané z Sk na €

€

Rok	Rozpočet výdavkov celkom	Skutočnosť čerpania výdavkov	% plnenia
2005	3 313 216	3 473 023	104,82
2006	3 651 596	4 057 368	111,11
2007	6 320 155	6 286 535	99,47
2008	4 961 495	5 958 758	120,10
2009	7 995 181	8 218 107	102,79
2010	13 905 494	10 373 606	71,56
2011	9 599 580	7 167 655	74,67
2012	7 060 578	6 123 550	86,73
2013	12 022 233	6 030 657	50,16
2014	6 522 219	6 082 283	93,25
2015	6 645 650	7 165 834 (odhad)	
2016	6 938 480		
2017	7 022 000		
2018	6 613 560		

2.1 Vývoj bežných výdavkov

€

Rok	Rozpočet bež. výdavkov	Skutočnosť čerp.bežných výdavkov	% plnenia
2005	1 637 688	3 242 027	197,96
2006	3 256 369	3 556 439	109,21
2007	3 876 884	3 974 596	102,52
2008	4 430 092	5 227 321	118,00
2009	4 351 936	4 352 863	100,02
2010	4 653 793	4 345 450	84,30
2011	5 549 841	4 699 354	84,68
2012	5 006 556	4 656 350	93,00
2013	5 347 532	5 069 636	94,80
2014	5 633 222	5 196 529	92,25
2015	6 025 588	5 934 398 (odhad)	
2016	5 787 580		
2017	5 972 100		
2018	6 064 860		

Samotný vývoj výdavkovej časti rozpočtu musím v prvom rade hodnotiť v globále a vo vzájomných súvislostiach a aj z pohľadu elementárneho pokrytia nevyhnutných výdavkov mesta. Odhadovaná výška celkových výdavkov v roku 2015 je najvyššia od roku 2010, na rok 2016 sa rozpočtuje o cca 227 tis. € menej, ako je odhadovaná skutočnosť v roku 2015.

Vývoj bežných výdavkov na základe vyššie uvedeného prehľadu má rastúci trend od roku 2012, za rok 2015 sa odhaduje nárast oproti roku 2014 až o 738 tis. €, čo je v indexovom ponímaní rokov 2012 až 2015 najvyšší nárast. Je dôležité upriamiť pozornosť na ten fakt, že pokiaľ na základe odhadu bežných príjmov a bežných výdavkov na rok 2015 predstavuje prebytok čisto bežného rozpočtu cca 425 tis. €, tak na základe prognózy bežného rozpočtu na rok 2016 predstavuje tento prebytok 278 tis. €. Je to dôležitý ukazovateľ v tom smere, že disponibilné bežné príjmy na pokrytie neustále rastúcich bežných výdavkov nerastú vo svojich súvislostiach rovnakým tempom a tento moment je dôležitý práve z pohľadu budúcich bežných výdavkov. Je samozrejmé, že tento fakt bude mať aj budúcnosti rastúcu váhu vo vzťahu k budúcim investíciám. Samozrejme tieto fakty je potrebné brať do úvahy aj pri prognózovaní tvorby rezervy z dôvodu úzkeho manévrovacieho priestoru pre zvýšenie bežných príjmov pre vykrytie nevyhnutných bežných výdavkoch.

V programe **Plánovanie, manažment a kontrola** sa uvažuje v roku 2016 so znížením o 1 830 €, avšak proporcionálne sa takmer v každej položke uvažuje o zvýšení, viditeľný pokles je v položke transfery na členské príspevky (4 200 €). V programe **Propagácia a marketing** sa uvažuje len s minimálnym zvýšením oproti roku 2015 (200 €).

V programe **Interné služby mesta** sa uvažuje s približne rovnakou výškou rozpočtu na rok 2016, ako predstavuje odhad na rok 2015. Zvýšenie oproti roku 2015 sa očakáva v položkách zasadnutie orgánov mesta (6 tis. €), poistenie áut a zariadení (800 €), poistenie budov (1 700 €), plány a posudky (5 000 €), archív a registratúra (200 €), autodoprava MsÚ (2 200 €). Zníženie sa naopak očakáva pri prevádzke a údržbe budov (cca 15 tis. €).

Čo sa týka programu **Služby občanom** oproti roku 2015 sa v roku 2016 očakáva zvýšenie o viac ako 7 tis. €, pričom tento nárast je zrejмый v položke všeobecných verejných služieb z dôvodu konania parlamentných volieb. V programe **Bezpečnosť a právo** sa očakáva takmer 100 % zvýšenie výdavkov v roku 2016, pričom mierne zvýšenie je vo všetkých položkách, markantné zvýšenie je v položke verejný poriadok a bezpečnosť (kamerový systém, kde sa vo viacročnom rozpočte 2016 – 2018 sa uvažuje s ročným výdavkom vo výške 4 tis. €).

Významným momentom v programe **Odpadové hospodárstvo** je celkové zníženie rozpočtu výdavkov na rok 2016 oproti odhadovanej skutočnosti v roku 2015 o 41 tis. €, kde úhrada záväzkov z predchádzajúcich rokov v prognóze rozpočtu na rok 2016 konečne dosiahla nulovú hodnotu (v roku 2015 táto suma predstavovala 53 tis. €). V rámci tohto programu čo sa týka samotného bežného nakladania s odpadmi sa prognózované výdavky zvyšujú o 12 tis. € v roku 2016, čo je zrejme znakom opatrnosti z dôvodu nadobudnutia účinnosti nového zákona o odpadoch v roku 2016 a z neho vyplývajúcich prípadných nových povinností pre samosprávu (nelegálne skládky). Samozrejme, že negatívne hodnotím vôbec nutnosť ako takú pre vynakladanie takejto výšky finančných prostriedkov na odstraňovanie nelegálnych skládok.

Program **Doprava** sa v podmienkach mesta nerozpočtuje.

V programe **Pozemné komunikácie** v časti bežných výdavkov sa na rok 2016 rozpočtuje rovnaká výška finančných prostriedkov. V tomto programe sa však uvažuje v časti kapitálových výdavkov s vysokou finančnou čiastkou vo výške 781 tis. €, čo hodnotím mimoriadne pozitívne aj z dôvodu, že je z tohto pohľadu predpoklad zrejmej úspešnosti mesta v projektoch. Je dôležité aj generovanie finančných prostriedkov hlavne z bežných príjmov na potrebnú spoluúčasť v jednotlivých projektoch bez nevyhnutného predaja

vlastného majetku mesta. Z tohto pohľadu hodnotím pozitívne hlavne postupnosť pri rozvoji mesta.

V programe **Vzdelávanie** sa v roku 2016 očakáva celkové zníženie bežných výdavkov o 260 tis. €. Je potrebné v tejto súvislosti poukázať aj na súvislosť s príjmami na školstvo, kde sa napr. aj decentralizačná dotácia na školstvo na rok 2016 oproti roku 2015 znižuje o 177 tis. € a dotácia na školské potreby sa znižuje o 31 tis. €. Čo sa týka kapitálových výdavkov v tomto programe, tak oproti očakávanej skutočnosti v roku 2015 v nulovej výške, je dobrým signálom v rozpočte na rok 2016 kapitálový výdavok vo výške 70 tis. € na výstavbu multifunkčného ihriska, čo hodnotím veľmi pozitívne. Je dôležité pripomenúť aj skutočnosť, že v príjmovej časti kapitálového rozpočtu sa na tento projekt uvažuje o sume 40 tis. eur z externých zdrojov, čo je mimoriadne pozitívne z pozície spolufinancovania tohto projektu.

V programe **Kultúra** sa uvažuje len s miernym znížením bežných výdavkov o 3 360 €, čo súvisí s opatrnosťou pri nerozpočtovaní dotácií z BBSK a so znížením bežných transferov. Naopak, v rámci tohto programu v časti kapitálových výdavkov sa uvažuje s kapitálovým transferom v roku 2016 vo výške 6 500 € na nákup premietacieho zariadenia, čo hodnotím mimoriadne pozitívne pri výkone samosprávy v oblasti starostlivosti o potreby obyvateľstva. Je zrejmé, že celkové výdavky na kultúru sa v roku 2016 zvyšujú o 3 140 €, nakoľko v roku 2015 sa kapitálový transfer nerozpočtoval.

V programe **Šport** výška prognózovaných výdavkov na rok 2016 je rozpočtovaná v rovnakej výške 24 500 €, ako v roku 2015. Tu musím poznamenať, že celá výška týchto bežných výdavkov je rozpočtovaná na základe VZN č. 6/2015 o poskytovaní dotácií podľa § 7 ods. 4 zákona č. 584/2004 Z.z. v z.n.p. (teda sa nejedná o právnické osoby založené alebo zriadené mestom resp. mestské organizácie, ale o tzv. cudzie). V tomto programe v časti kapitálových výdavkov na rok 2016 nie sú rozpočtované finančné prostriedky.

V rámci programu **Prostredie pre život** sa uvažuje celkovo v rámci bežných výdavkov v roku 2016 s miernym znížením o cca 8 tis. eur a v časti kapitálových výdavkoch sa prognózuje suma 12 tis. eur na revitalizáciu sídliska Stred, čo hodnotím pozitívne. Veľký rozdiel v časti kapitálových výdavkoch medzi rokom 2015 a 2016 súvisí s projektom verejného osvetlenia.

Program **Bývanie** v časti bežných výdavkov vykazuje na rok 2016 oproti roku 2015 nárast o 2 500 € a čo je pozoruhodné, v časti kapitálových výdavkoch sa na rok 2016 uvažuje s investíciou vo výške 10 tis. € na rozvoj bývania.

V programe **Sociálne služby** sa v časti bežných výdavkoch uvažuje na rok 2016 so zvýšením o sumu 82 tis. €, pričom tento nárast sa týka hlavne položky sociálne dávky – inštitút osobitného príjemcu. Musím konštatovať, že práve táto položka pre mesto ako také vyžaduje vysoké a náročné pracovné zaťaženie, avšak prináša svojim spôsobom aj nemalý úžitok na opačnej príjmovej časti rozpočtu, a preto túto snahu musím osobitne vyzdvihnúť.

V rámci programu **Podporná činnosť** v časti bežných výdavkov sa uvažuje na rok 2016 oproti roku 2015 celkovo so zvýšením o cca 71 tis. €. V tejto časti musím osobitne upozorniť na mimoriadne pozitívnu skutočnosť, čím je zníženie prognózovaných úrokov z úverov na rok 2016 oproti roku 2015 o sumu 22 tis. €, čo samozrejme súvisí s úspešným vyjednávaním mesta ohľadne zníženia úrokovej sadzby a tento fakt musím hodnotiť skutočne mimoriadne pozitívne. Zároveň veľmi pozitívne hodnotím v kapitálovej časti plánovanú čiastku 109 tis. € na rok 2016 na rozvoj mesta týkajúcej sa rekonštrukcie budovy MsÚ a následne aj v roku 2017 v sume 180 tis. €, pričom fakt, že sa uvažuje o úspešnosti mesta pri zabezpečení tohto rozvoja z externých zdrojov (projektov) osobitne vyzdvihujem.

2.2 Vývoj kapitálových výdavkov

€

Rok	Rozpočet kapitál. výdavkov	Skutočnosť čerp. kapitál.výdavkov	% plnenia
2005	279 891	230 996	82,53
2006	406 281	500 929	123,30
2007	2 443 271	2 311 939	94,62
2008	531 403	731 436	137,64
2009	3 643 245	3 865 244	106,09
2010	9 251 701	6 028 156	65,16
2011	4 049 739	2 468 301	60,95
2012	1 302 622	718 963	51,00
2013	6 561 289	847 609	12,92
2014	725 997	724 075	99,74
2015	502 562	1 116 093 (odhad)	
2016	993 500		
2017	892 000		
2018	395 000		

Výška odhadovaných kapitálových výdavkov na rok 2015 predstavuje sumu 1 116 093 €, z čoho podstatnú položku tvoria výdavky súvisiace s modernizáciou verejného osvetlenia v sume 720 tis. € a s odkúpením nehnuteľnosti v sume 300 tis. €. Na rok 2016 sa rozpočtuje suma 993 500 € na rozvoj mesta, kde podstatnú časť týchto výdavkov tvoria výdavky na pozemkové úpravy v Starni a výdavky na spoluúčasť pri rekonštrukcii budovy MsÚ. V samotnom rozpočte v rámci kapitálových výdavkov je snaha mesta o zabezpečenie rozvoja z projektov resp. z externých zdrojov dominantná, čo znamená a je dôležité, že tieto potrebné financie nie sú zabezpečované z predaja majetku mesta. Ale naopak, kapitálovou investíciou v roku 2015 vo výške 300 tis. sa majetok mesta ešte zvýšil.

E. DOPLŇUJÚCE INFORMACIE**Projekt RIS.SAM**

S účinnosťou od 01.01.2014 sú obce povinné poskytovať MF SR potrebné údaje o svojom hospodárení na účely zostavenia návrhu rozpočtu verejnej správy, návrhu štátneho záverečného účtu a návrhu súhrnnej výročnej správy SR. Tieto údaje poskytujú obce prostredníctvom rozpočtového informačného systému pre samosprávu RIS.SAM v správe MF. Tieto povinnosti obce sú riešené v § 12 ods. 4 a § 21d zákona č. 583/2004 Z.z.

V tejto súvislosti považujem za dôležité upriamiť pozornosť na § 14 ods. 3 Zmeny rozpočtu a rozpočtové opatrenia zákona č. 583/2004 Z.z. v zmysle ktorého po termíne 31.august príslušného roka je možné vykonávať len také zmeny rozpočtu, ktorými sa nezvýši schodok rozpočtu obce. V tomto kontexte je potrebné spomenúť aj Európsky systém účtov ESA 2010, ktorý slúži pre systematický a detailný popis ekonomiky resp. výsledku hospodárenia obce prostredníctvom kalkulačky na výpočet výsledku hospodárenia v metodike ESA 2010 (

predtým ESA 95, vykonávame mesačne). Manuál ESA 2010 bol uverejnený v Úradnom vestníku ako príloha A k Nariadeniu Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 549/2013 a prílohu B tohto nariadenia tvorí Program zasielania údajov ESA 2010.

Štruktúra ESA 2010 je konzistentná s celosvetovými usmerneniami o národnom účtovníctve stanovenými v metodike pre systém národných účtov 2008 (SNA 2008), s výnimkou určitých rozdielov v prezentácii a vysokého stupňa presnosti niektorých pojmov ESA 2010, ktoré sa používajú na špecifické účely EÚ. Zmeny v metodike systému národných účtov ESA 2010 oproti doteraz používanej ESNÚ 95 (ESA 95) sú orientované na zachytenie zmien ekonomickej reality v podmienkach narastajúcej globalizácie.

Stanovisko k stavu a vývoju dlhu mesta, k záväzkom po lehote splatnosti

Národná rada SR sa dňa 8.decembra 2011 uzniesla na ústavnom zákone č. 493/2011 o rozpočtovej zodpovednosti. Ústavný zákon nadobudol účinnosť 1.marca 2012 s výnimkou ustanovení Čl. 6 ods.3 a 4, ktoré nadobudli účinnosť 1.januára 2015.

V zmysle Čl. 6 ods. 3 citovaného ústavného zákona ak celková suma dlhu obce alebo vyššieho územného celku dosiahne 60% skutočných bežných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka a viac, obec alebo vyšší územný celok sú povinní zaplatiť pokutu, ktorú ukladá ministerstvo financií, a to vo výške 5 % z rozdielu medzi celkovou sumou dlhu a 60 % skutočných bežných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka.

Povinnosť uplatňovať ustanovenie odseku 3 sa neuplatní počas 24 mesiacov počnúc prvým dňom nasledujúcim po dni, v ktorom sa uskutočnilo ustanovujúce zasadnutie obecného zastupiteľstva alebo zastupiteľstva vyššieho územného celku, ak nebola vo voľbách ako nový starosta, nový primátor alebo nový predseda územného celku zvolená tá istá osoba, ako v predchádzajúcom volebnom období.

V nadväznosti na tento ústavný zákon bol novelizovaný zákon č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý nadobudol účinnosť 1.1.2014, ale niektoré články nadobudli účinnosť 1.1.2015 a niektoré nadobudnú 1.1.2017. Novelou sa okrem iného sprísnilo pravidlá používania návratných zdrojov financovania, podmienky zadlžovania obcí a zaviedli sa nové povinnosti pre hlavného kontrolóra. Hlavný kontrolór je od 01.01.2015 povinný sledovať počas rozpočtového roka stav a vývoj dlhu, pričom už **dosiahnutie hranice celkového dlhu 50 % skutočných bežných príjmov predchádzajúceho rozpočtového roka je povinný bezodkladne oznámiť ministerstvu financií.**

Čo sa týka celkovej sumy dlhu mesta k **31.10.2015**, jej výška je nasledovná:

Výška úveru OTP Banka,a.s. :	2 390 112,41	€
Výška úveru ŠFRB:	159 134,17	€
Spolu:	2 549 246,58	€

(Úver zo ŠFRB sa podľa § 17 zákona č. 583/2004 Z.z. sa do celkovej sumy dlhu obce nezapočítava).

Pri výške bežných príjmov vrátane rozpočtových organizácií za rok 2014 (I. + III. časť FIN 1-12) v sume 5 965 938,45 € predstavuje výška dlhu **40,06 %** k 31.10.2015 (**bez úveru ŠFRB**).

Pri výške bežných príjmov vrátane rozpočtových organizácií za rok 2014 (I. časť FIN 1-12) v sume 5 454 012,45 € predstavuje výška dlhu **43,82 %** k 31.10.2015 (**bez úveru ŠFRB**).

Odhadovaná výška istiny úveru k **31.12.2015**:

Výška úveru OTP Banka, a.s.:	2 373 210,41	€
Výška úveru ŠFRB:	158 579,17	€
Spolu:	2 531 789,58	€

Pri výške bežných príjmov vrátane rozpočtových organizácií za rok 2014(I. + III. časť FIN 1-12) v sume 5 965 938,45 € odhadovaná výška dlhu k 31.12.2015 predstavuje **39,78 %** (**bez úveru ŠFRB**).

Pri výške bežných príjmov vrátane rozpočtových organizácií za rok 2014(I. časť FIN 1-12) v sume 5 454 012,45 € odhadovaná výška dlhu k 31.12.2015 predstavuje **43,51 %** (**bez úveru ŠFRB**).

Pri očakávanej skutočnosti bežných príjmov vrátane RO k 31.12.2015 vo výške 6 358 922 €(odhad I. časť FIN 1-12) by **úverová zaťaženosť k 01.01.2016** (pri výške zostatku úveru 2 373 210,41 €) **predstavovala 37,32 %**.

Musím upozorniť na skutočnosť, že počas celého roku 2016 bude mesto v súlade so zákonom vypočítavať výšku úverovej zaťažnosti z vysoko zvýšených bežných príjmov roku 2015, avšak v roku 2017 sa táto skutočnosť môže obrátiť a úverová zaťaženosť z dôvodu poklesu bežných príjmov v roku 2016 môže znova ukazovať nárast bez toho, že by mesto prijalo úver.

Je evidentné, že úverová zaťaženosť mesta je ešte stále vysoká, napriek tomu, že postupne klesá. Tento pokles celkovej sumy dlhu mesta nie je spôsobený len splácaním úveru (čo je menšia miera), **ale vo väčšej miere tento pozitívny trend ovplyvňuje nárast výšky bežných príjmov** (odhadovaný nárast bežných príjmov vrátane RO v roku 2015 oproti roku 2014 predstavuje 904 909 €). Musím poznamenať, tento mimoriadne veľký nárast je spôsobený vo veľkej väčšine jednorazovými položkami – napr. vopred prijaté nájomné na 15 rokov, poskytnuté dotácie zo ŠR, s ktorými v roku 2016 nemôžeme počítať. A samozrejme nárast bežných príjmov súvisí hlavne so školstvom.

Na základe novelizovaného znenia § 17 zákona č.583/2004 Z.z. , **už pri dosiahnutí výšky 50 % úverovej zaťažnosti vzniká starostovi obce povinnosť** predložiť obecnému zastupiteľstvu informáciu s návrhom opatrení do 15 dní od zistenia tejto skutočnosti a do 7 dní od predloženia tejto informácie zastupiteľstvu túto skutočnosť **oznámiť písomne ministerstvu financií**. Obecnému zastupiteľstvu zase vzniká povinnosť do 15 dní od predloženia informácie to prerokovať.

V nadväznosti na vyššie uvedené zákonné povinnosti a výšku úverovej zaťažnosti mesta, ktorá je stále v pásme 40 – 50 % a je z tohto pohľadu naďalej v rizikovom pásme, je nevyhnutné pokračovať v znižovaní úverovej zaťažnosti systematicky a dôsledne pri zohľadnení reálnych príjmov mesta. Je dôležité okrem splácania úveru zamerať sa na využívanie všetkých možností intenzívneho zvyšovania bežných príjmov, ktoré sú z pohľadu vyčíslenia dlhu mesta smerodajné.

Rovnako, ako v predchádzajúcich rokoch prízvukujem, že pri hospodárení s prostriedkami mesta je nevyhnutné dodržiavať dôslednú rozpočtovú politiku, pokračovať v znižovaní úverovej zaťažnosti, hľadať zdroje a všetky možné rezervy na vytváranie maximálne možného prebytkového hospodárenia a aj úpravy rozpočtu resp. rozpočtové opatrenia

v priebehu rozpočtového roka vykonávať s maximálnou rozvážnosťou. Zdroje hľadať ako v príjmovej časti v oblasti bežných príjmov, tak i vo výdavkovej časti rozpočtu v oblasti bežných príjmov, resp. ich kombináciou.

Pripomínam, že je nevyhnutné pokračovať v predkladaní projektov so zámerom využívania externých zdrojov v prospech mesta, a to hlavne menších projektov, ktoré dokáže mesto spolufinancovať práve z dôvodu limitovanej výšky vlastných disponibilných finančných zdrojov (pozn. pri menších projektoch sa nejedná len o kapitálové príjmy, ale aj o bežné príjmy, ktoré sú z hľadiska sledovania úverovej zaťaženia podstatné). Rovnako je dôležité získavanie aj jednorazových finančných prostriedkov zo ŠR, ktorého **mimoriadne pozitívnym príkladom** sú aj získané dotácie na opravu školských zariadení v roku 2015.

Môj názor zostáva naďalej nezmenený v tom, že z dôvodu vysokej úverovej zaťaženia a nízkej likvidity z dôvodu nedostatku finančných zdrojov rezervného charakteru má mesto minimálny manévrovací priestor pri strategických rozhodnutiach pri účasti mesta vo väčších a finančne náročných projektoch, čím je obyvateľstvo mesta svojim spôsobom znevýhodnené oproti iným obciam a mestám. Mesto z dôvodu nedostatku akumulácie disponibilných vlastných zdrojov a vysokej úverovej zaťaženia nie je schopné využívať európske fondy v takej miere, ako iné nezadlžené obce a mestá práve z dôvodu potreby spolufinancovania projektov. Bremeno z minulosti nás ťaží teraz a bude ťažiť aj v budúcnosti, následky minulých zlých rozhodnutí zase budú brzdiť a ovplyvňovať rozvoj mesta ako v súčasnosti, tak aj v budúcnosti. Úlohou vedenia mesta je vykonať maximum preto, aby tieto následky klesali na minimum

Aj napriek pozitívnemu vývoju výšky dlhu (čo je ovplyvnené hlavne nárastom bežných príjmov) stále **upozorňujem na vysokú mieru zadlženosti mesta a dávam do pozornosti** v prvom rade zohľadnenie tejto skutočnosti pri každom strategickom rozhodovaní týkajúceho sa výdavkovej časti rozpočtu.

Čo sa týka percentuálneho vyčíslenia celkovej výšky záväzkov po lehote splatnosti v pomere k skutočným bežným príjmom predchádzajúceho rozpočtového roka, **k 30.09.2015** to predstavuje **0,00 %**, čo je v podstate **prvýkrát** od hodnotenia postupnosti v jednotlivých rokoch od roku 2010 v nižšie vykázananej tabuľke (samozrejme aj v porovnaní s obdobím pred rokom 2010). **Je to mimoriadne pozitívny a excelentný výsledok práce.**

(Výpočet podľa § 19 ods.1 zákona č. 583/2004 Z.z.)

Prehľad vývoja záväzkov a dlhu mesta

Rok	Záväzky celkom (FIN 6-04) v Eur	Bankové úvery v Eur	Záväzky z dodávateľ. faktúr v Eur	Záväzky po lehote splatnosti v Eur	Záväzky po lehote splatnosti z BP p.r.r. v %	Celkový dlh v %
2010	3 951 914	2 498 264	1 451 895	910 520	20,72	56,86
2011	4 204 482	3 106 674	963 171	510 090	11,72	57,48
2012	3 784 377	2 650 946	989 218	204 725	4,35	55,05
2013	2 968 340	2 635 141	176 339	20 358	0,42	53,29
2014	2 851 828	2 474 622	78 395	2 451	0,04	43,10

(Záväzky z dodávateľských faktúr k 30.09.2015: 43 849,46)

(BP za r.2014 I. časť FIN1-12: 5 454 012€)

Stanovisko k vývoju a k výške pohľadávok mesta

Z nižšie uvedeného prehľadu vývoja výšky pohľadávok k 30.09.2015 je zrejmé, že mesto po vytvorení opravných položiek, ktorých vymoženie je pochybné resp. nemožné, môže rátať len

s pohľadávkami vo výške 189 929 €, čo predstavuje len 43,48 % z celkovej výšky pohľadávok, a to je veľmi nepriaznivé číslo. Je potrebné si uvedomiť, že pohľadávky predstavujú majetok mesta a treba s nimi aj tak nakladať. Tendencia nárastu pohľadávok, ktorých výška predstavuje viac ako 400 tis. € je neprijateľná a tento trend je potrebné zmeniť. Zároveň pripomínam rokmi overenú skutočnosť, že čím sú pohľadávky staršie, tým je vyššie riziko nevyžitia, a to ešte nehovorím a premlčaní týchto pohľadávok. Efektívna práca s pohľadávkami môže byť len promptná práca a aktuálnom čase a priestore.

Odporúčam maximálne sústredenie sa na efektívne vymáhanie nedoplatkov a rovnako odporúčam vyvinúť maximálne úsilie pri práci s pohľadávkami s cieľom zabrániť reťazeniu nových vznikajúcich nedoplatkov resp. nárastu pohľadávok a tým sa aktívne podieľať na naplnení rozpočtovaných príjmov v roku 2016. **Ďalšie zdroje financovania rozvoja mesta je možné hľadať práve aj zo zdrojov vymožených nedoplatkov resp. pohľadávok.**

Prehľad vývoja výšky pohľadávok

Rok	Pohľadávky	Pohľadávky netto
	v Eur	v Eur
2010	1 310 030	845 341
2011	456 418	348 381
2012	397 250	160 873
2013	401 849	148 033
2014	422 117	161 978
2015	436 860	189 929

(rok 2015 stav k 30.09.)

F. PROGRAMOVÝ ROZPOČET

V súlade s § 4 ods. 5 zákona č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov rozpočet obce obsahuje aj zámery a ciele, ktoré bude obec realizovať z výdavkov rozpočtu obce (to neplatí, ak obecné zastupiteľstvo obce s počtom obyvateľov do 2 000 rozhodne o neuplatňovaní programu obce).

Ukladá teda samosprávam, počnúc rozpočtom na rok 2009, uplatňovať moderné metódy tvorby rozpočtu a nové nástroje rozpočtového procesu zamerané na plnenie stanovených cieľov s dôrazom na efektívne, hospodárne, účelné a účinné vynakladanie finančných zdrojov, ktoré má mesto k dispozícii, tzv. programové rozpočtovanie.

Programový rozpočet je systém založený na plánovaní úloh a aktivít subjektov samosprávy v nadväznosti na ich priority a zapracovanie rozpočtových zdrojov do programov, s dôrazom na výsledky a efektívnosť vynakladania finančných prostriedkov.

Súčasťou návrhu rozpočtu je návrh príjmovej časti rozpočtu na roky 2016 až 2018 a návrh výdavkovej časti rozpočtu v programovom členení na roky 2016 až 2018.

Na schválenie sa predkladá 15 programov, program doprava sa nerozpočtuje, avšak z dôvodu nadväznosti na predchádzajúce roky sa v programovom rozpočte uvádza.

Informačná hodnota tohto dokumentu umožňuje plánovanie výdavkov v strednodobom časovom horizonte s možnosťou konfrontovať plány mesta so skutočnosťou a monitorovať ich plnenie.

G. ZHRNUTIE

Návrh rozpočtu mesta Tornaľa vrátane programového rozpočtu na rok 2016 a návrh viacročného rozpočtu mesta vrátane programového rozpočtu na roky 2016-2018 je spracovaný v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi - zákon č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 583/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, vyhláška Štatistického úradu SR č. 257/2014, ktorou sa vydáva štatistická klasifikácia výdavkov verejnej správy. **Čo sa týka samotného spracovania zostavenia rozpočtu po odbornej stránke, tak to hodnotím veľmi dobre.**

Návrh rozpočtu okrem iného zohľadňuje ustanovenia zákona č. 582/2004 Z.z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálny odpad a drobné stavebné odpady v znení neskorších predpisov, zákon č. 564/2004 Z.z. o rozpočtovom určení výnosu dane z príjmov územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 597/2003 Z.z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov a zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov. Návrh rozpočtu zohľadňuje aj interné predpisy mesta.

Rozpočet vidím z môjho pohľadu ako realistický, transparentný a udržateľný.

Z rozpočtu je zrejmé, že pri tvorbe príjmovej časti rozpočtu bola použitá **zásada opatrnosti a veľmi podrobná analýza pri prognózovaní, čo hodnotím pozitívne.** Striedme plánovanie rozvojových programov dbajúce o súvislosti vnímam aj z pohľadu spolufinancovania na rok 2016 ako reálne, ale napriek tomu z dôvodu závislosti na kapitálových príjmoch vnímam aj ako mierne rizikové. **Pozitívne hodnotím snahu o dosiahnutie progresu** napriek stále ťažkej finančnej situácii mesta z dôvodu nedostatku zdrojov, pričom vecný a rozumný prístup zohľadňujúci súvislosti je z rozpočtu citeľný. **Dosiahnutie nulovej výšky záväzkov po lehote splatnosti z obchodných vzťahov k 30.09.2015 považujem za obrovský úspech, ktorý bol ešte pred pár rokmi pre toto mesto nedosiahnuteľný.**

Nadalej odporúčam venovať v záujme dosiahnutia rozpočtovaných cieľov zvýšenú pozornosť plneniu hlavne tých príjmov, na ktoré má mesto dosah, a to hlavne dôsledným uplatňovaním svojich práv pri naplňaní príjmov a zodpovedným prístupom. Čo sa týka výdavkovej časti rozpočtu, hospodárnosť a efektívnosť vynakladania prostriedkov musí byť prvoradá. Opakovane dávam do pozornosti, že eliminovanie hrozby ozdravného režimu alebo nútenej správy je ešte len prvým krokom k dosiahnutiu finančnej stability mesta, nakoľko mesto má ešte stále vysokú úverovú zaťaženosť a nedisponuje finančnou rezervou, ktorá by zabezpečila požadovanú likviditu.

Osobitne zdôrazňujem nutnosť zabezpečenia rozpočtovej disciplíny zo strany všetkých subjektov napojených na rozpočet.

Poznamenávam rovnako ako v predchádzajúcich obdobiach, že pre mesto je zo strednodobého hľadiska už nevyhnutnosťou hľadať cesty a možnosti k zabezpečeniu dostatočnej výšky použiteľných vlastných bežných príjmov, nakoľko bežné výdavky (náklady) sa každým rokom zvyšujú a ich krytie na strane príjmov nie je priamo úmerné tomuto nárastu výdavkov. A táto nevyhnutnosť v kontexte všetkých nateraz známych skutočností bude čím ďalej nadobúdať na svojej váhe.

Možnosti mesta dosahovať oveľa vyššie príjmy napr. z daní, prenájmov sú už veľmi oklieštené, zvyšovanie podielových daní je minimálne vzhľadom na klesajúci počet obyvateľov. K zabezpečeniu všetkých úloh mesta je možné pristupovať aj racionalizáciou výdavkov, alebo zvyšovaním príjmov formou nových zdrojov bežných príjmov.

Nezohľadnenie týchto skutočností v strednodobom horizonte by mohlo mať vplyv na finančnú stabilitu mesta.

H. Z Á V E R

Na základe môjho odborného stanoviska a skutočností v ňom uvedených **odporúčam mestskému zastupiteľstvu v Tornali :**

Návrh rozpočtu mesta Tornaľa na rok 2016 vrátane programového rozpočtu na rok 2016 schváliť

a

návrh rozpočtu mesta Tornaľa vrátane programového rozpočtu na roky 2017 – 2018 zobrať na vedomie.

Ing. Erika Györfiová
hlavná kontrolórka mesta